

**คู่มือการส่งเสริมภาครัฐระบบเปิด
และการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมาย
(Open Government and
Meaningful Participation)**

คำนำ

ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงและการเติบโตของของสังคมโลกภายใต้เทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง ปัญหาต่าง ๆ ย่อมเกิดขึ้นตามบริบทแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ภาครัฐจึงต้องมีการปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง รวมทั้งต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานให้มีความทันสมัย โปร่งใส รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนและภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีบทบาททำงานร่วมกับภาครัฐมากขึ้น การสร้างระบบนิเวศภาครัฐระบบเปิดและการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมาย (Open Government and Meaningful Participation : OG & MP) จึงเป็นแนวทางสำคัญที่จะส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการเปิดโอกาสให้ภาคประชาสังคม ประชาชน หรือภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการตามหลักการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมที่เน้นประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยเน้นให้เกิดการนำแนวคิดไปสู่การปฏิบัติให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชนและเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

การจัดทำคู่มือการส่งเสริมภาครัฐระบบเปิดและการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมาย (Open Government and Meaningful Participation : OG & MP) จึงเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นมาและความสำคัญ รวมทั้งองค์ประกอบหลักของการสร้างระบบนิเวศภาครัฐระบบเปิดและการให้ภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการเปิดให้ภาคส่วนอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการทำงาน หรือบริการภาครัฐ ถือเป็นส่งเสริมให้เกิดการพัฒนากระบวนการของภาครัฐระบบเปิดและการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายในการพัฒนาระบบราชการอย่างต่อเนื่องและเกิดความยั่งยืน

สำนักงาน ก.พ.ร.

สิงหาคม 2565

สารบัญ

บทนำ

1

ความหมายของระบบ
นิเวศภาครัฐระบบเปิด
และการมีส่วนร่วมอย่าง
มีความหมาย

2

แนวทางการสร้าง
ระบบนิเวศภาครัฐ
ระบบเปิด และการมี
ส่วนร่วมอย่าง
มีความหมาย

14

องค์ประกอบของ
OG & MP

3

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของการสร้างระบบนิเวศภาครัฐระบบเปิดและการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมาย (Open Government and Meaningful Participation : OG & MP)

จากสถานการณ์ในปัจจุบันที่ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สิ่งสำคัญที่จะทำให้ประเทศก้าวข้ามผ่านปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ ได้ด้วยการสร้างพลังความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ที่จะช่วยสร้างการเปลี่ยนแปลงไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยภาครัฐจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการตามหลักการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งมีรูปแบบการขับเคลื่อนในลักษณะแบบประชาธิปไตยที่เน้นประชาชนเป็นศูนย์กลางสู่การปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

สำนักงาน ก.พ.ร. ได้ให้ความสำคัญกับการสร้างความร่วมมือ ด้วยการส่งเสริมการสร้างระบบนิเวศ (Ecosystem) ภาครัฐระบบเปิด และการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมาย (Open Government and Meaningful Participation : OG & MP) ที่จะนำไปสู่ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และความเท่าเทียมกันในสังคม ปรับรูปแบบและวิธีการดำเนินการของภาครัฐให้มีความร่วมมือกันระหว่างรัฐ เอกชน ประชาชน และประชาสังคม รวมถึงมีการปรับปรุงกฎระเบียบ การเปิดเผยข้อมูล การกำหนดตัวชี้วัด กลไกสร้างแรงจูงใจ ตลอดจนการปรับทัศนคติ (Mindset) ของข้าราชการ ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับการให้บริการสาธารณะให้ได้มาตรฐานสากล เพื่อให้ประชาชนและภาคธุรกิจได้รับบริการที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และอำนวยความสะดวก ตรงตามความต้องการ นำไปสู่ความเชื่อมั่น ศรัทธา ความไว้วางใจ ของประชาชนและผู้ประกอบการทั้งภายในและภายนอกประเทศ

ภาครัฐระบบเปิดและการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมาย หมายถึง การเปิดเผยและส่งเสริมให้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลร่วมกัน เพื่อขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนานวัตกรรมเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของประชาชน หน่วยงานของรัฐ มีความรับผิดชอบและมีความพร้อมในการถูกตรวจสอบ รวมถึงเปิดให้ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาด้านต่าง ๆ ในทุกระบวนการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความผูกพันต่อประเด็นสาธารณะและเข้ามามีส่วนร่วม ในการพัฒนาประเทศอย่างมีความหมาย โดยคำนึงถึงความเท่าเทียม ของกลุ่มทางสังคม

มีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่

ความโปร่งใส

(Transparency)

การเปิดเผยข้อมูล สำคัญ (Open Data) ของ หน่วยงานของรัฐ ให้ภาค ส่วนอื่นเข้ามาใช้ประโยชน์ ร่วมกันในการขับเคลื่อนให้ เกิดการพัฒนาวัตกรรม เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ของประชาชน

การเปิดให้ผู้มีส่วนได้

ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วม

(Public Participation)

การพัฒนาด้านต่าง ๆ และ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่าง มีความหมาย โดยเปิดให้ภาค ส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วม ในทุกระบวนการ ตั้งแต่การ ได้รับความข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน การเข้ามาให้ ความเห็นในการดำเนินการ ของภาครัฐ ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมประเมินผล ตลอดจนเปิดให้ภาคส่วนอื่นเข้า มาดำเนินการแทนภาครัฐ

การมีความรับผิดชอบ

(Accountability)

หน่วยงานของรัฐมีความ รับผิดชอบ และมีความพร้อม ในการถูกตรวจสอบ

ความเท่าเทียมของ กลุ่มทางสังคม

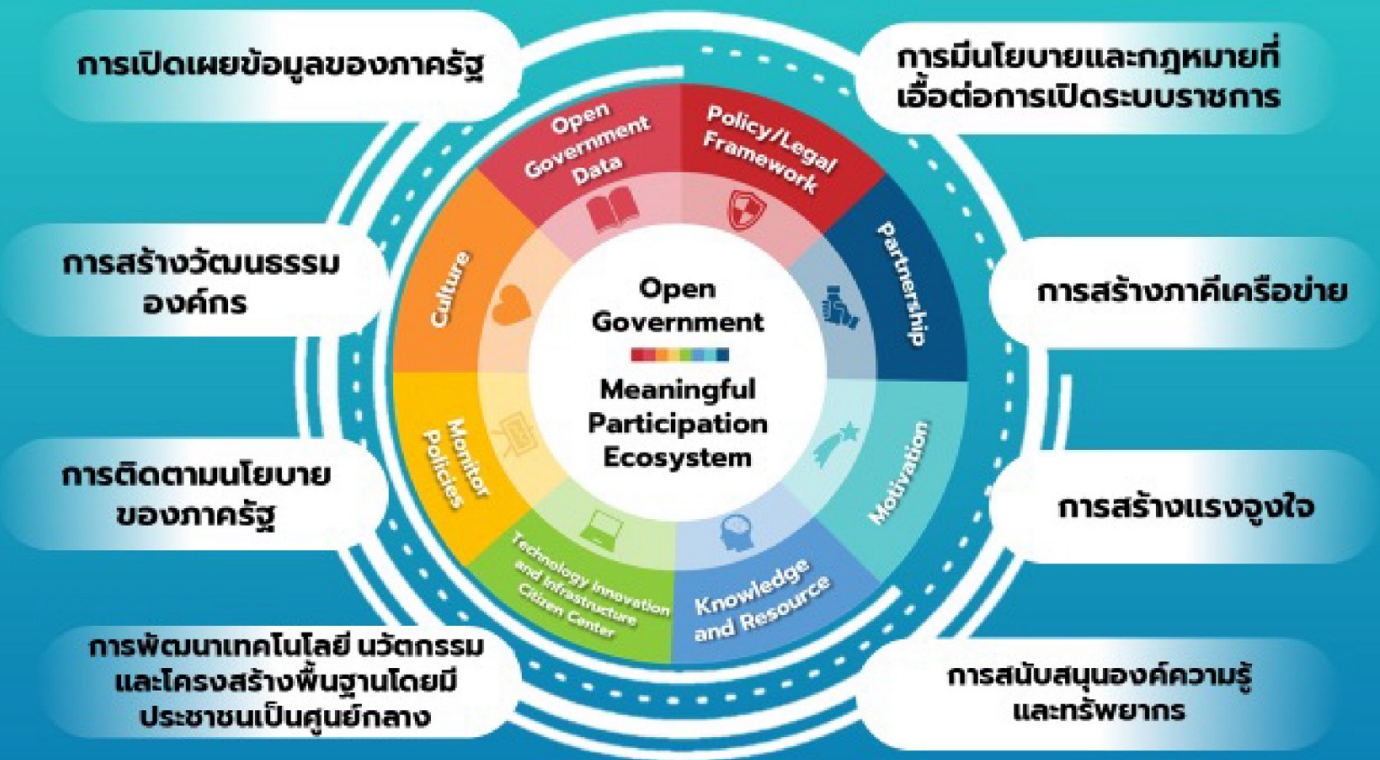
(Inclusiveness)

การเปิดข้อมูลและเปิดให้ภาค ส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วม โดยคำนึงถึงกลุ่มต่าง ๆ ทางสังคม โดยไม่เลือกปฏิบัติ

องค์ประกอบของระบบนิเวศของภาครัฐระบบเปิด และการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมาย

ประกอบด้วย **8** องค์ประกอบ ได้แก่

ภาพที่ 1 องค์ประกอบของระบบนิเวศของภาครัฐระบบเปิดและการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมาย (สำนักงาน ก.พ.ส., 2564)

ความหมายและองค์ประกอบ ของระบบนิเวศภาครัฐระบบเปิด และการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมาย

ความหมายและองค์ประกอบของระบบนิเวศภาคีรัฐระบบเปิดและการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมาย

1. การเปิดเผยข้อมูลของภาครัฐ (Open Government Data)

การเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญ เพื่อสร้างการรับรู้และความเข้าใจ อันจะนำไปสู่การสร้างการมีส่วนร่วมและการบูรณาการการทำงานในการแก้ไขปัญหาด้วยกัน

2. การมีนโยบายและกฎหมายที่เอื้อต่อการเปิดระบบราชการ (Policy/Legal Framework)

การมีนโยบายและกฎหมายที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทหน้าที่ในการเป็นพลเมืองที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

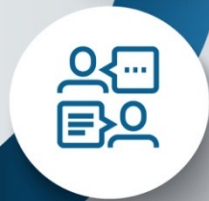
3. การสร้างภาคีเครือข่าย (Partnership)

การปรับรูปแบบการทำงานของภาครัฐ ที่เน้นการมีส่วนร่วมและความร่วมมือจากในภายในองค์กรและภาคส่วนอื่น อันจะก่อให้เกิดความร่วมมือในการทำงานระหว่างกัน

4. การสร้างแรงจูงใจ (Motivation)

การกระตุ้น จูงใจ เพื่อโน้มน้าวให้เกิดการเปิดเผยข้อมูลและเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสิ่งต่าง ๆ ร่วมกัน

5. การสนับสนุนองค์ความรู้และทรัพยากร (Knowledge and Resource)

การให้ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมผ่านช่องทางสื่อสารต่าง ๆ เพื่อเพิ่มโอกาสของภาคประชาสังคม และชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมเป็นภาคีเครือข่ายกับภาครัฐ

6. การพัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐาน โดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Technology Innovation and Infrastructure Citizen Center)

การอำนวยความสะดวกในด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการเข้าถึงข้อมูลและมีส่วนร่วมได้อย่างเสรี โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

7. การติดตามนโยบายของภาครัฐ (Monitor Policies)

การร่วมติดตาม ประเมินผล และรายงานความคืบหน้าของการดำเนินนโยบายให้เป็นไปตามแผนการที่กำหนดไว้

8. การสร้างวัฒนธรรมองค์กร (Culture)

การปรับเปลี่ยนทัศนคติและสร้างวัฒนธรรมการเปิดเผยข้อมูล และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนให้เกิดขึ้นในสังคม

การเปิดเผยข้อมูลของภาครัฐ (Open Government Data)

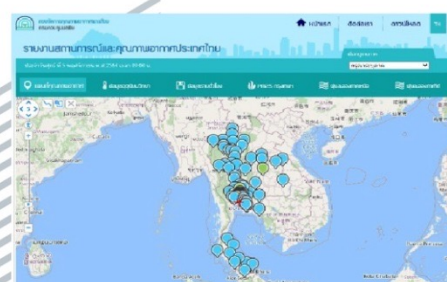
ความหมาย : การเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญ เพื่อสร้างการรับรู้และความเข้าใจ อันจะนำไปสู่การสร้างการมีส่วนร่วม และการบูรณาการการทำงานในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

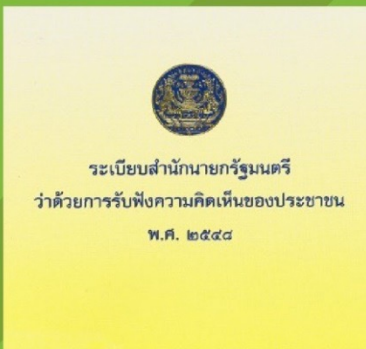
ตัวอย่าง : การเปิดเผยข้อมูลผ่านทางเว็บไซต์ แพลตฟอร์มกลาง และพื้นที่สาธารณะต่าง ๆ เช่น Data.go.th Air4Thai, ศูนย์ข้อมูล Covid 19, ระบบเชื่อมโยงฐานข้อมูล PM 2.5 “PM25air.opengovernment.go.th”

เครื่องมือ : การสร้างช่องทาง การเปิดเผยข้อมูล ทั้งในรูปแบบออนไลน์ และออฟไลน์

การมีนโยบายและกฎหมายที่เอื้อต่อการเปิดระบบราชการ (Policy/Legal Framework)

ความหมาย : การมีนโยบายและกฎหมายที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทหน้าที่ในการเป็นพลเมืองที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

ตัวอย่าง : ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. 2548 ประกาศสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเรื่องแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562 ที่ส่งเสริมชุมชนให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืนด้วยตนเอง

เรื่องมือ : นโยบายและกฎหมายที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

การสร้างภาคีเครือข่าย (Partnership)

ความหมาย : การปรับรูปแบบการทำงานของภาครัฐที่เน้นการมีส่วนร่วมและความร่วมมือจากในภายในองค์กรและภาคส่วนอื่น อันจะก่อให้เกิดความร่วมมือในการทำงานระหว่างกัน

เครื่องมือ : การจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วม

ตัวอย่าง : การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นและสร้างการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่างๆ เช่น กิจกรรม Hackathon ในเรื่องต่างๆ เป็นต้น

การสร้างแรงจูงใจ (Motivation)

ความหมาย : การกระตุ้น จูงใจ เพื่อโน้มน้าวให้เกิดการเปิดเผยข้อมูล และเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสิ่งต่าง ๆ ร่วมกัน

เครื่องมือ : การกระตุ้น จูงใจ เพื่อให้ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ เรื่องต่าง ๆ กับภาครัฐ

ตัวอย่าง : การมอบรางวัล การชื่นชม การมอบเกียรติบัตร การแสดงให้เห็น ผลงานจากภาคประชาชน ฯลฯ

การสนับสนุนองค์ความรู้
และทรัพยากร

การสนับสนุนองค์ความรู้และทรัพยากร (Knowledge and Resource)

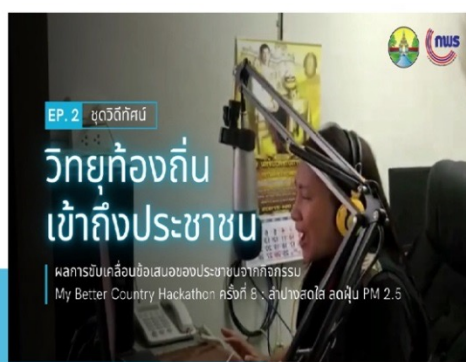
ความหมาย : การให้ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ เพื่อเพิ่มโอกาสของภาคประชาสังคม และชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมเป็นภาคีเครือข่ายกับภาครัฐ

เครื่องมือ : การให้ความรู้และสร้างช่องทางการสื่อสาร เรื่องการเปิดเผยข้อมูล และสร้างการมีส่วนร่วม

ตัวอย่าง : การให้องค์ความรู้และจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เว็บไซต์ เอกสารตีพิมพ์ วิทยุชุมชน จดหมายข่าว การจัดงานสัมมนา การจัดอบรม เป็นต้น

การพัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐาน โดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Technology Innovation and Infrastructure Citizen Center)

การพัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐาน โดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง

ความหมาย : การอำนวยความสะดวก เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการเข้าถึง ข้อมูลและมีส่วนร่วมได้อย่างเสรี โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

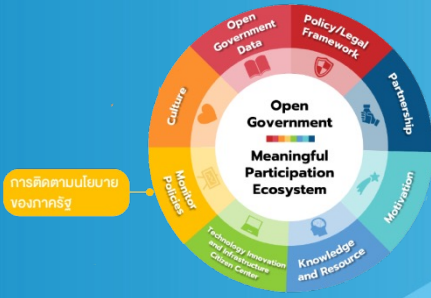
เครื่องมือ : เทคโนโลยี นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐานในการเปิดเผยข้อมูล และส่งเสริมการมีส่วนร่วม

ตัวอย่าง : ช่องสร้างการเปิดเผยข้อมูล และมีส่วนร่วมผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Participation) เช่น เว็บไซต์ law.go.th เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการทางกฎหมาย , Line chat bot “Nongkem” ช่องทางให้ประชาชนแจ้งเบาะแสมอกควันไฟป่า , Line chat bot “น้องอาร์” ตอบคำถามเรื่องภาษีแก่ประชาชนไม่เว้นวันหยุด , แอปพลิเคชัน “ทางรัฐ” ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการของรัฐที่หลากหลายผ่านช่องทางเดียว

การติดตามนโยบายของภาครัฐ (Monitor Policies)

ความหมาย : การร่วมติดตาม ประเมินผล และรายงานความคืบหน้าของการ ดำเนินนโยบายให้เป็นไปตามแผนการที่กำหนดไว้

เครื่องมือ : ระบบการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานหน่วยงานของรัฐ

ตัวอย่าง : การกำหนดตัวชี้วัด การติดตามการดำเนินงานของหน่วยงาน ของรัฐ ผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น “ภาซีไปไหน” แสดงรายละเอียดการใช้จ่าย งบประมาณของภาครัฐ การจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วม แสดงรายละเอียดโครงการ ได้แก่ หน่วยงานดำเนินการ งบประมาณ ระยะเวลา ตำแหน่งพื้นที่โครงการ สถานะของโครงการ

แสดงสถานะ
ติดตามความก้าวหน้าโครงการ

ชื่อโครงการ
- อวสานภัย
- 3 เข็มชาติภิรมย์
- 300 ล้านคนในโครงการ

สถานะโครงการ
- 12
- 12
- 12

การสร้างวัฒนธรรมองค์กร (Culture)

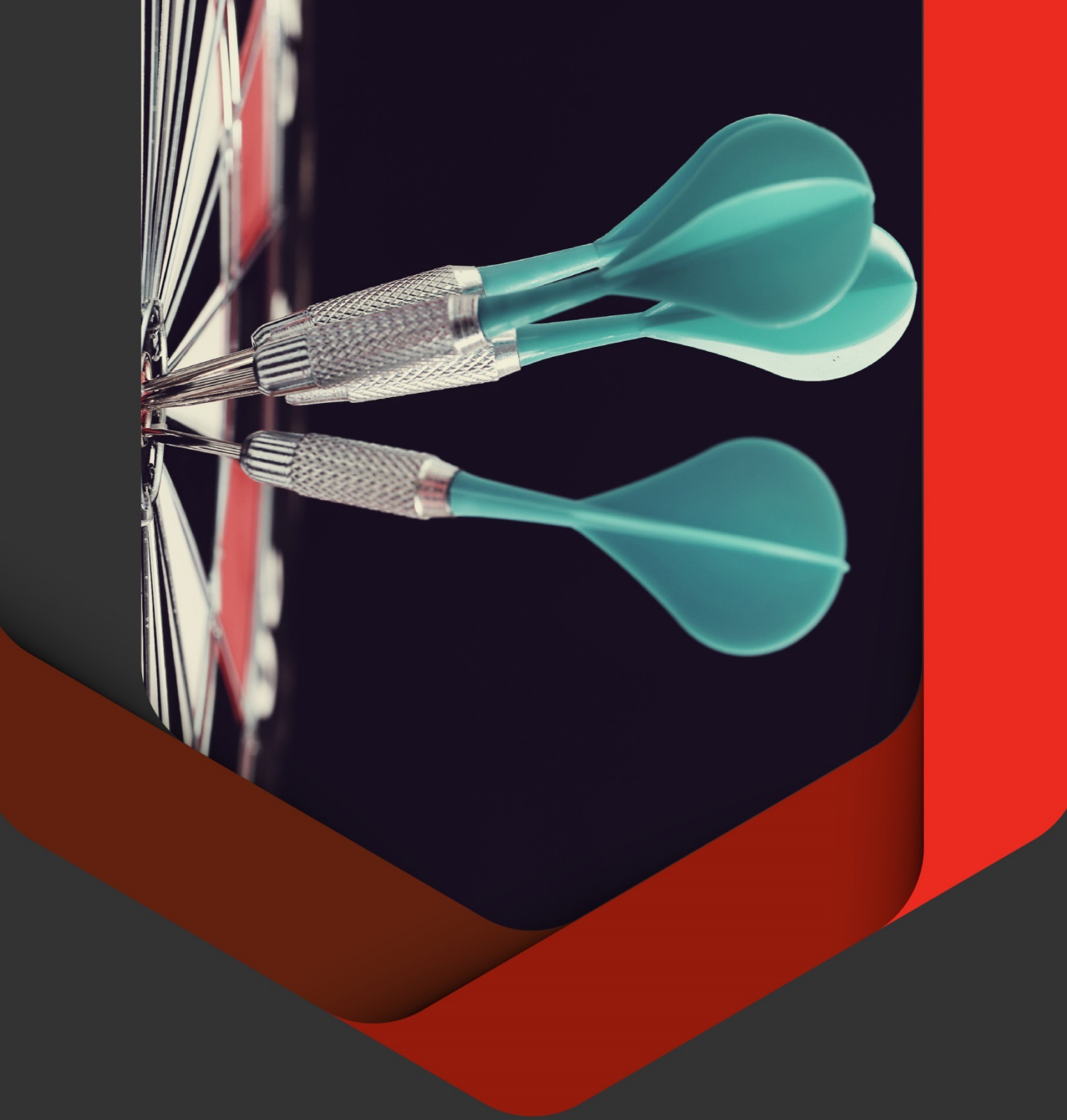

ความหมาย : การปรับเปลี่ยนทัศนคติและสร้างวัฒนธรรมการเปิดเผยข้อมูล และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนให้เกิดขึ้นในสังคม

เครื่องมือ : การปรับเปลี่ยนทัศนคติ (Mindset) สร้างวัฒนธรรมและค่านิยมการเปิดเผยข้อมูล และสร้างการมีส่วนร่วม

ตัวอย่าง : การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมที่มุ่งเน้นการเปิดเผยข้อมูลและการมีส่วนร่วม

**แนวทางการสร้างระบบนิเวศภาครัฐระบบเปิด
และการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมาย
(Open Government and
Meaningful Participation : OG & MP)**

1. การเปิดเผยข้อมูลของภาครัฐ (Open Government Data)

การทำให้ข้อมูลของภาครัฐสามารถเข้าถึงและตรวจสอบได้ โดยการเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญให้ทุกภาคส่วนได้รับทราบ เพื่อสร้างการรับรู้และความเข้าใจ เพื่อสร้างกลไกการขับเคลื่อน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน อันจะนำไปสู่การสร้างการมีส่วนร่วม และการบูรณาการการทำงานในการแก้ไขปัญหาาร่วมกันและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน รวมทั้งเพื่อเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของภาครัฐด้วย อันจะส่งผลทำให้เกิดความโปร่งใสในระบบราชการ การเปิดเผยข้อมูลจะทำให้ประชาชนสามารถใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงหรือตัดสินใจ

- ภาครัฐควรมีการปรับปรุงข้อมูลที่เปิดเผยให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งให้มีเว็บไซต์และแพลตฟอร์มกลางสำหรับการเปิดเผยข้อมูล และประชาชนสามารถเข้าไปดูได้จากแหล่งต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ หรือแอปพลิเคชันสำหรับมือถือ ได้ทุกที่และทุกเวลา เป็นต้น
- การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐควรดำเนินการบนมาตรฐานสากลเรื่องการเปิดเผยข้อมูล

คุณสมบัติของข้อมูลที่จะเปิดเผย

สามารถเข้าถึงได้ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตหรือเข้าถึงได้ง่าย

ไม่เสียค่าใช้จ่าย หรือมีการจำกัดการเข้าถึงข้อมูลของประชาชน

อยู่ในรูปแบบที่คอมพิวเตอร์สามารถประมวลผลได้ (Machine-readable format)

1. การเปิดเผยข้อมูล โดยคำเริ่มต้น

ต้องพิจารณาว่าข้อมูลใด ควรปกปิด ด้วยเหตุผลด้าน ความปลอดภัย เพื่อให้ ประชาชนมั่นใจว่าข้อมูลที่ เปิดเผยจะไม่กระทบต่อสิทธิ ส่วนบุคคลของตน

2. ทันเวลาและครบถ้วน

ข้อมูลเปิดจะมีประโยชน์ ก็ต่อเมื่อมีการเผยแพร่ข้อมูล อย่างรวดเร็วและครบถ้วน ถือเป็นหัวใจสำคัญของ ความสำเร็จ รัฐบาลควรให้ ข้อมูลที่เป็นจริง ไม่มีการ ตกแต่งหรือแก้ไขข้อมูล

3. เข้าถึงได้และใช้งานได้

ข้อมูลสามารถอ่านได้โดย เครื่องและค้นหาได้ง่าย สิ่งสำคัญคือต้องคำนึงถึง ประสิทธิภาพของผู้ใช้ที่ เข้าถึงข้อมูลเหล่านั้น ไม่ควรมีค่าใช้จ่าย

INTERNATIONAL OPEN DATA CHARTER

4. เปรียบเทียบและทำงาน ร่วมกันได้

การเข้าถึงชุดข้อมูลคุณภาพ ได้สิ่งสำคัญคือการกำหนด มาตรฐานข้อมูลให้การ ดำเนินการเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพ

5. เพื่อปรับปรุงการทำงานของภาครัฐและการมีส่วนร่วมของประชาชน

ข้อมูลแบบเปิดสามารถให้ ประชาชน ทราบว่าภาครัฐ กำลังทำอะไรอยู่ ความ โปร่งใสนำไปสู่การปรับปรุง การทำงาน และบริการ ภาครัฐ

6. เพื่อการพัฒนา นวัตกรรมแบบครบวงจร

ข้อมูลแบบเปิดไม่ใช่เพียง การปรับปรุงประสิทธิภาพ ของภาครัฐเท่านั้น แต่ยังเป็นประโยชน์สำหรับ ผู้ประกอบการอีกด้วย

ตัวอย่างความสำเร็จจากต่างประเทศ

สหราชอาณาจักร

รัฐบาลของสหราชอาณาจักรจัดทำเว็บไซต์ data.gov.uk ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 เพื่อเป็นศูนย์กลางการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐให้ประชาชนเข้าถึงได้สะดวก ด้วยรูปแบบของเว็บไซต์มีความเรียบง่ายไม่ซับซ้อน ชุดข้อมูลต่าง ๆ ถูกจัดไว้เป็น ๑๔ หมวดหมู่ ง่ายต่อการค้นหา ข้อมูลที่เปิดเผยบนเว็บไซต์ประกอบด้วยข้อมูลจากรัฐบาล ท้องถิ่น และหน่วยงานสาธารณะอื่น ๆ โดยประชาชนสามารถดาวน์โหลดข้อมูลไปใช้งานและพัฒนาเครื่องมือจากชุดข้อมูลต่าง ๆ โดยไม่มีข้อจำกัด และยังสามารถเชื่อมโยงข้อมูลกลับไปยังหน้าเว็บไซต์ของหน่วยงานต้นทาง

ทั้งนี้การจัดทำเว็บไซต์ดังกล่าวจะมีส่วนช่วยให้เกิดการพัฒนานโยบายสาธารณะและพัฒนาการบริการของภาครัฐ เพราะหน่วยงานภาครัฐจะมีข้อมูลที่ ทำให้การจัดทำบริการสาธารณะมีประสิทธิภาพ ตอบโจทย์ความต้องการของประชาชน อีกทั้งยังสามารถลดการทุจริตได้ รวมถึงเป็นการสร้างความเชื่อมั่น สร้างความโปร่งใสต่อภาคประชาชนในอีกทางหนึ่ง

The screenshot shows the data.gov.uk website with a grid of data categories. Each category has a title and a brief description of the data available.

Business and economy Small businesses, industry, imports, exports and trade	Government Staff numbers and pay, local councillors and department business plans	Towns and cities Includes housing, urban planning, leisure, waste and energy, consumption
Crime and justice Courts, police, prison, offenders, borders and immigration	Government spending Includes all payments by government departments over £25,000	Transport Airports, roads, freight, electric vehicles, parking, buses and footpaths
Defence Armed forces, health and safety, search and rescue	Health Includes smoking, drugs, alcohol, medicine performance and hospitals	Digital service performance Cost, usage, completion rate, digital take-up, satisfaction
Education Students, training, qualifications and the National Curriculum	Mapping Addresses, boundaries, land ownership, aerial photographs, seabed and land terrain	Government reference data Trusted data that is referenced and shared across government departments
Environment Weather, flooding, rivers, air quality, geology and agriculture	Society Employment, benefits, household finances, poverty and population	

ประเทศออสเตรเลีย

ประเทศออสเตรเลีย ได้อันดับที่ 2 ด้านรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (Department of Economic and Social Affairs, United Nations, 2016, p. 111) สำนักนายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี (Department of the Prime Minister and Cabinet) เป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ รัฐบาลออสเตรเลียได้ประกาศชัดเจนว่า “ข้อมูลเป็นสมบัติของชาติ (Data is a National Asset.)” (Department of Finance, Australia, 2013, p. 21) และต้องเปิดเผยข้อมูลทั่วไปให้สาธารณชนได้รับรู้และนำไปใช้ประโยชน์ โดยรัฐบาลออสเตรเลียมุ่งมั่นที่จะเปิดเผยข้อมูลในรูปแบบที่เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์สามารถนำไปประมวลผลต่อได้ อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่ถูกเปิดเผยต้องไม่กระทบความมั่นคงปลอดภัยและสิทธิส่วนบุคคลของพลเมืองออสเตรเลีย รวมทั้งจะทำงานร่วมกับองค์กรอื่น ๆ ในการสร้าง เก็บรวบรวม และใช้ประโยชน์จากข้อมูล (Department of the Prime Minister and Cabinet, 2015) เว็บไซต์ของรัฐบาลออสเตรเลีย คือ <http://data.gov.au/> มีชุดข้อมูลที่เปิดเผยจำนวน 23,169 ชุดข้อมูล ณ วันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2559 (Australian Government, n.d.)

Australian Government data.gov.au

Datasets Organisations About Login

Search for data

Recent developments

To find out the latest on Data.gov.au check out the Recent developments page.

Explore the NationalMap

The NationalMap is a visualisation tool for open data from Australian government agencies. It makes geospatial data easy to use and explore.

Feedback

เมือง “อัมสเตอร์ดัม” ประเทศเนเธอร์แลนด์

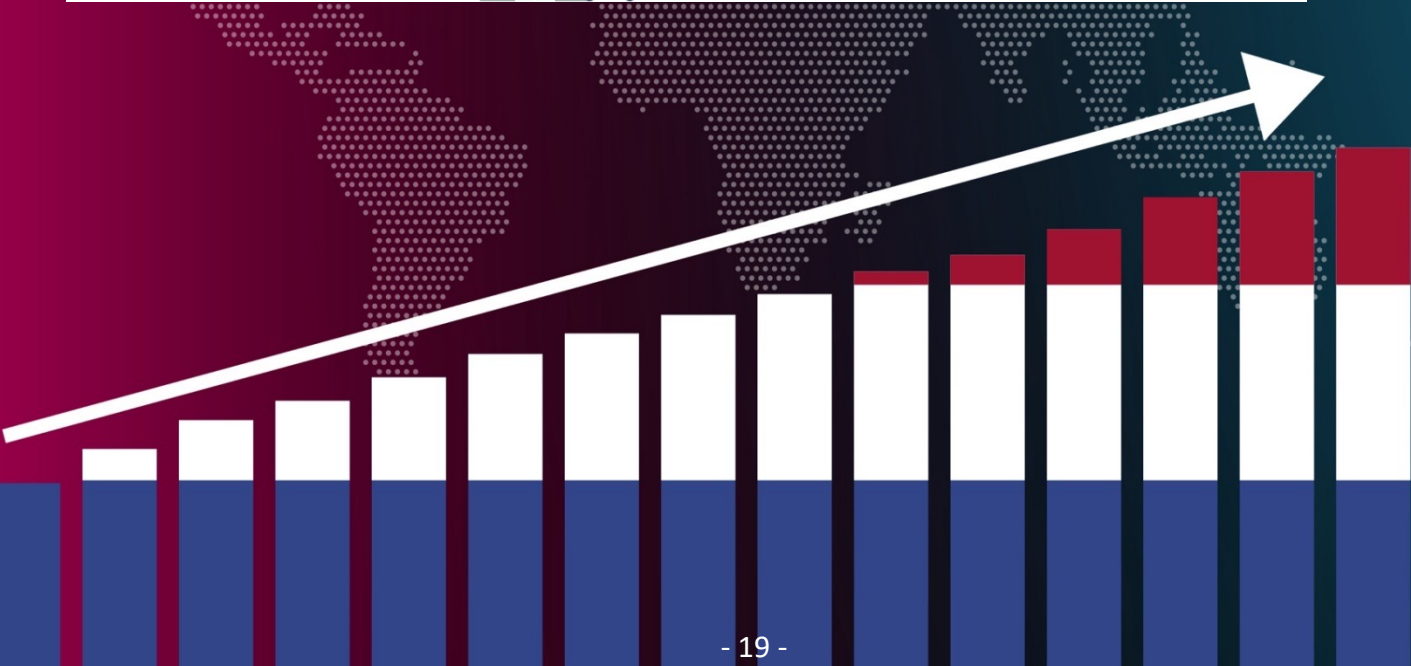

กรุงอัมสเตอร์ดัม เป็นหนึ่งในเมืองขนาดใหญ่ทั่วโลกที่ตระหนักถึงโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรในเขตเมือง ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลดิจิทัล และการนำเอาข้อมูลมาพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น เชื่อมต่อการให้บริการและการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และเพิ่มความยั่งยืนให้สูงขึ้น

ก้าวแรกที่สำคัญของกรุงอัมสเตอร์ดัม คือ การรวบรวมข้อมูลที่มีอยู่ทั้งหมดกว่า 12,000 ชุดข้อมูล จากหน่วยงานต่าง ๆ ของเมืองกว่า 32 หน่วยงาน แต่ละชุดข้อมูลต่างได้รับการจัดเก็บโดยมีจุดประสงค์ที่แตกต่างกันและในรูปแบบข้อมูลที่เฉพาะ (idiosyncrasies) การจัดฐานข้อมูลดังกล่าว ใช้ทรัพยากรที่สูงและเป็นสิ่งที่ให้ผลตอบแทนในระยะยาว การลงมือจัดการฐานข้อมูลดังกล่าวเป็นสิ่งที่ไม่น่าดึงดูด แต่เป็นส่วนที่สำคัญของโครงสร้างพื้นฐานทางด้านข้อมูลที่จะถูกสร้างเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในอนาคต

ตัวอย่าง เช่น การจัดทำข้อมูลแบบ Open Data เปิดเว็บไซต์ที่รวบรวมข้อมูลสำคัญ ๆ แสดงให้ประชาชนได้รับรู้และใช้งาน ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลของโครงการต่าง ๆ เป้าหมายของโครงการ บอกระยะเวลาการดำเนินงานว่าทำอะไรไปแล้วบ้าง

- 1 เริ่มจากตารางการเดินรถโดยสาร สัญญาระหว่างภาครัฐและเอกชน
- 2 ข้อมูลแผนที่ โดยเฉพาะที่ตั้งของหน่วยงานราชการ สถานที่สาธารณะ ตลอดจนข้อมูลโครงการต่างๆ
- 3 เป้าหมายโครงการ ระยะการดำเนินงาน ถือเป็นเปิดกว้างให้ประชาชนคนทั่วไปได้รับรู้ ตรวจสอบ และเสนอแนะได้

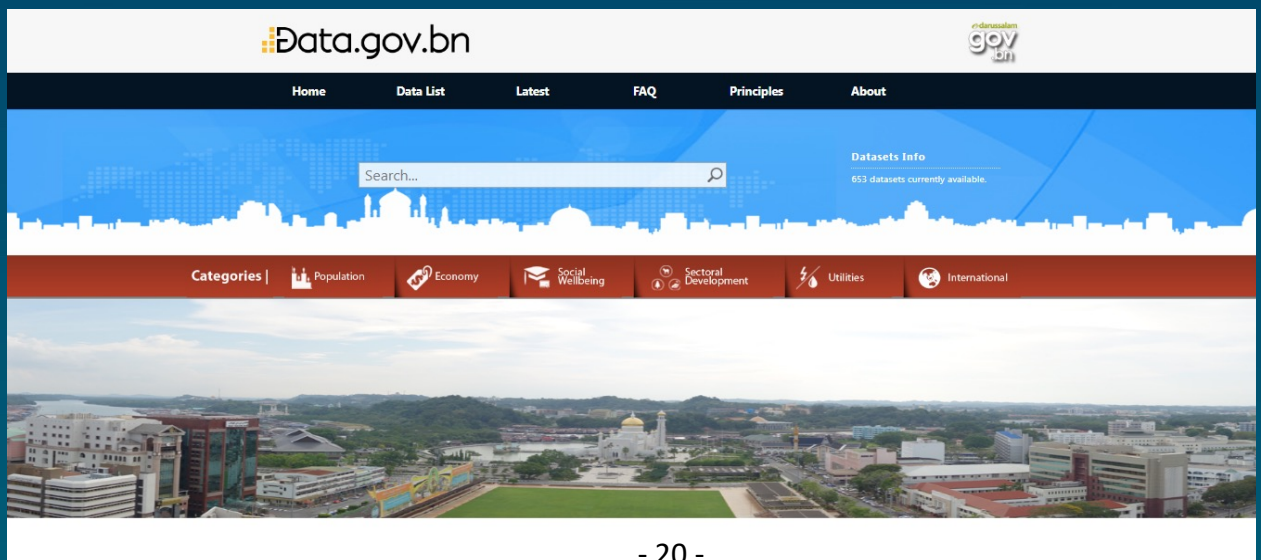

บรูไนดารุสซาลาม

The e-Government National Centre (EGNC) เปิดตัวบนเว็บไซต์ data.gov.bn ซึ่งจะสนับสนุนการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารและปรับปรุงเว็บท่า e-Darussalam เพื่อส่งเสริมให้รัฐบาลและพลเมืองของบรูไนก้าวเข้าสู่ระบบออนไลน์ในอนาคต เป็นแนวคิดการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารขององค์กร ถือเป็นเรื่องสากล โดยเฉพาะการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารราชการหรือข้อมูลข่าวสารของรัฐบาลให้แก่ประชาชนอย่างโปร่งใสและรวดเร็ว ดังนั้นโครงการ THE e-Government National Centre (EGNC) จึงเป็นโครงการที่มีแนวคิดที่ให้ประชาชนสามารถรับทราบข้อมูลและดาวน์โหลดข้อมูลที่นำเสนอได้อย่างสะดวก และยังสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อสร้างโอกาสใหม่ๆ ทางด้านนวัตกรรม

เว็บไซต์ The data.gov.bn เป็นเว็บไซต์ที่เปิดตัวเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2556 ซึ่งเป็นเว็บท่าส่วนกลางของหน่วยงานภาครัฐในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของราชการหรือข้อมูลข่าวสารอื่น ๆ ที่ไม่กระทบความมั่นคง และไม่กระทบส่วนบุคคล ที่หน่วยงานภาครัฐต้องการนำเสนอต่อสาธารณชน อาทิ สถิติและรายงานต่าง ๆ เป็นต้น ปัจจุบันเว็บไซต์ดังกล่าวมีข้อมูลมากกว่า 300 ข้อมูล และกรมการวางแผนเศรษฐกิจและการพัฒนา (Department of Economic Planning and Development, JPKE) กระทรวงศึกษาธิการ (Ministry of Education - MoE) กระทรวงสาธารณสุข (Ministry of Health, MoH) และกระทรวงอุตสาหกรรมและทรัพยากรพื้นฐาน (Ministry of Industry and Primary Resources, MIPR) เป็นผู้รับผิดชอบเว็บไซต์

2. การมีนโยบายและกฎหมาย ที่เอื้อต่อการเปิดระบบราชการ (Policy/Legal Framework)

ปัจจุบันมีการประกาศใช้กฎหมายที่สอดคล้องกับการเปิดระบบราชการและการมีส่วนร่วม อาทิ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. 2548 พระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 และพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 เป็นต้น เพื่อให้เกิดการปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบหรือนโยบายให้สอดคล้องกับการพัฒนาภาครัฐเปิดที่ทั่วโลกให้ความสำคัญกับการมี กฎเกณฑ์ที่รับรองความเป็นธรรมในสังคมและการเข้าถึงโอกาสและสิทธิขั้นพื้นฐาน (Rule of Law) และการมีหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) เพื่อเป็นกลไกในการกำกับ ติดตามและตรวจสอบ การทำงานของภาครัฐให้มีความโปร่งใสอันจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานภาครัฐได้ดียิ่งขึ้น ภาครัฐจึงควรให้ความสำคัญกับการกำหนดนโยบาย หรือกฎ/ระเบียบ ที่เอื้อต่อการเปิดระบบราชการ มีการ ทบทวนกฎหมายในความรับผิดชอบที่คำนึงถึงโอกาสของประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสาธารณะ และการใช้ข้อมูลเพื่อตรวจสอบภาครัฐและมีส่วนร่วมในนโยบายสาธารณะ

การให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลโดยไม่มีข้อยกเว้น (หรือยกเว้นให้น้อยที่สุด) พร้อมทั้งมีการสื่อสารถ่ายทอดนโยบาย

การกำหนดนโยบาย หรือกฎ/ระเบียบที่ช่วยส่งเสริมสิทธิของพลเมืองในการใช้ข้อมูลรัฐ เพื่อการมีส่วนร่วมในการทำงาน เพิ่มความโปร่งใสของรัฐบาลและสร้างวัฒนธรรมความ รับผิดชอบของเจ้าหน้าที่รัฐ

การออกมาตรการหรือข้อบังคับใช้กฎหมายที่ส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูล การปรับปรุงระบบหรือ รูปแบบข้อมูลของภาครัฐ และเปิดเผยข้อมูลที่ประชาชนร้องขอต่อสาธารณะ และจัดสรร ทรัพยากรให้เพียงพอกับการกิจ เช่น การพัฒนาช่องทาง หรือแพลตฟอร์มการยื่นคำร้อง หรือ การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางออนไลน์ การจัดทำฐานข้อมูล

การวางระบบและกำหนดหน้าที่ของเจ้าหน้าที่อย่างชัดเจนในการสนับสนุนการเปิดเผย ข้อมูลสาธารณะและการคุ้มครองสิทธิของประชาชนจากการใช้ประโยชน์ข้อมูล

สร้างการตระหนักรู้ของประชาชนในการร้องขอและเข้าถึงข้อมูลเพื่อกระตุ้นให้หน่วยงานรัฐ ดำเนินการเปิดเผยข้อมูลอย่างมีมาตรฐานและรับผิดชอบต่อข้อมูลสาธารณะ

ตัวอย่างความสำเร็จจากต่างประเทศ สหรัฐอเมริกา

กรณีของสหรัฐอเมริกา ในอดีตหลังจากประธานาธิบดี บารัค โอบามา (Barack Obama) สาบานตนเข้าดำรงตำแหน่งได้เพียง 1 วัน ได้มอบนโยบายแก่หัวหน้าส่วนราชการของรัฐบาลกลางเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าขึ้น ทั้งนี้ เพื่อสร้างรัฐบาลที่โปร่งใส ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน รวมทั้งการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับสังคม (Memorandum for the Heads of Executive Departments and Agencies 2009; Schrier, 2014, p. 14) โดยการสร้างเว็บท่า (Portal Site) เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลเปิดของหน่วยงานภาครัฐทุกแห่งของสหรัฐอเมริกาที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ คือ <https://www.data.gov/> ณ วันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2559 มีชุดข้อมูลทั้งสิ้น 186,462 ชุดข้อมูล (Data.gov, n.d.) ซึ่งสอดคล้องกับ Wikileaks ที่ได้นำเอกสารความลับที่เกี่ยวข้องกับนโยบายความมั่นคงและนโยบายต่างประเทศของมหาอำนาจทั้งหลาย โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกามาเปิดเผยผ่านเว็บไซต์ที่ได้รับรู้อย่างต่อเนื่อง (Fenster, 2012, pp. 753-807) การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ (Open Government Data) เพื่อสร้างรัฐบาลแบบเปิด (Open Government)

The screenshot shows the Data.gov homepage. At the top, there is a navigation menu with links for DATA, TOPICS, RESOURCES, STRATEGY, DEVELOPERS, and CONTACT. Below the menu is a welcome message: "Data.gov users! We welcome your suggestions for improving Data.gov and federal open data." The main heading reads "The home of the U.S. Government's open data" followed by a sub-heading: "Here you will find data, tools, and resources to conduct research, develop web and mobile applications, design data visualizations, and more." A link is provided for information regarding the Coronavirus/COVID-19: "For information regarding the Coronavirus/COVID-19, please visit [Coronavirus.gov](#)." Below this is a "GET STARTED" section with the text "SEARCH OVER 335,221 DATASETS" and a search bar containing the text "Health Care Provider Charge Data". At the bottom, there is a "HIGHLIGHTS" section featuring an article titled "Rivers of Data - Inland Electronic Navigation Charts" with a small map image and a brief description of nautical charts.

3. การสร้างภาคีเครือข่าย (Partnership)

การปรับเปลี่ยนโครงสร้างและรูปแบบการทำงานของภาครัฐ เพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมของคนในองค์กรและคนนอกองค์กร และปรับวิธีการทำงานแบบอ่อน เพื่อสร้างให้เกิดรูปแบบการทำงานที่เน้นความร่วมมือและการมีส่วนร่วมจากคนทั้งในองค์กรและภาคส่วนอื่น เช่น ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม ภาคธุรกิจ/ภาคเอกชน นักวิชาการ สื่อสารมวลชน เป็นต้น อันจะก่อให้เกิดความร่วมมือในการทำงานระหว่างกัน รวมถึงการมีกลไกหรือวิธีการที่ใช้ในการขับเคลื่อนการสร้างความร่วมมือเชิงบูรณาการ รวมถึงที่มาและแนวทางของการทำงานแบบมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จในการบริหารราชการแบบเครือข่าย ได้แก่ ปัจจัยพื้นฐาน (foundational platform factors) และปัจจัยด้านปัจเจกบุคคล (individual factors)

ฉันทามติ

การทำงานที่ขับเคลื่อนร่วมกันในการแก้ไขปัญหาและกลไกการทำงานที่ดำเนินไปบนการสร้างความเห็นพ้องต้องกันหรือฉันทามติร่วมของทุกฝ่าย อีกนัยหนึ่ง คือ การเปลี่ยนแปลงความขัดแย้งเป็นความร่วมมือได้

กรอบการทำงานที่ชัดเจน

“กรอบการทำงานที่ชัดเจน”
(institutionalize framework)
การเจรจาข้อตกลงร่วมกัน ดำเนินไปภายใต้ กรอบบรรทัดฐาน (normative)

ความไว้วางใจ

การเสริมสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของทุกฝ่าย (generalized trust)

การสร้างข้อตกลงร่วมกัน

การสร้างข้อตกลงที่ทุกฝ่ายยอมรับร่วมกันได้ แม้จะไม่เห็นด้วยทั้งหมด รวมไปถึง การจัดการแก้ไขความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้น

ความเป็นผู้นำ

กรอบบรรทัดฐานความเป็นผู้นำ ฉันทามติร่วมของทุกฝ่าย ความโปร่งใส ภาระความรับผิดชอบและความเท่าเทียมกัน

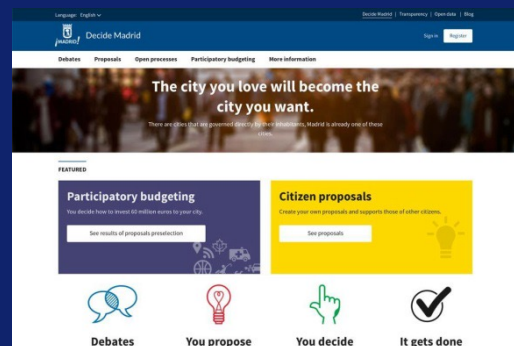
สเปน

ด้วยสภาเมืองมาดริดต้องเผชิญกับความท้าทายในการบริหารราชการแบบใหม่ ที่จะนำไปสู่รัฐบาลที่โปร่งใสและประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น เมืองมาดริดก่อนการดำเนินโครงการนั้น ยังขาดในเรื่องการมีส่วนร่วมและการแสดงความคิดเห็นของประชาชน ดังนั้น รัฐบาลมาดริดตัดสินใจสร้างเว็บไซต์ขึ้น เพื่อเป็นช่องทางสำหรับการรับฟังและการแสดงความคิดเห็นของประชาชน

ทิศทางนโยบายที่สำคัญ ได้แก่ การเปิดพื้นที่การมีส่วนร่วมให้กับประชาชนในปัญหาบ้านเมือง ตั้งแต่ในกระบวนการตัดสินใจเชิงนโยบาย ไปจนถึงการพัฒนาโครงการที่สนองตอบความต้องการของประชาชน โดยสภาเมืองมาดริดของประเทศสเปน มีตัวอย่างที่ดีในการออกแบบและเปิดตัวแพลตฟอร์มที่มีชื่อว่า “Decide Madrid” ขึ้นในปี 2558 เพื่อเป็นพื้นที่แพลตฟอร์มออนไลน์สำหรับให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของเมืองในด้านต่าง ๆ ตั้งแต่การออกกฎหมาย การจัดทำงบประมาณ และการพัฒนาโครงการที่ตอบโจทย์ประชาชนในเมือง และภายหลังนอกเหนือจากออนไลน์ ก็ได้มีปฏิสัมพันธ์เพิ่มขึ้นในทางกายภาพด้วย

Decide Madrid มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การดำเนินการของภาครัฐในเมืองมาดริดมีความโปร่งใส โดยขยายการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจของภาครัฐ ซึ่งที่น่าสนใจมาก คือ การใช้จ่ายงบประมาณของสภาเมือง ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมกับรัฐบาลท้องถิ่นได้ 4 รูปแบบ ได้แก่

- (1) การจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วม (Participatory budgeting) ซึ่งประชาชนสามารถจัดทำข้อเสนอการใช้จ่ายสำหรับโครงการต่าง ๆ ในเมืองมาดริดได้ในวงเงินรวม 100 ล้านยูโร หรือประมาณ 3,700 ล้านบาท
- (2) ประชาชนสามารถพัฒนาข้อเสนอเพื่อพัฒนากฎหมายขึ้นใหม่ ในเขตอำนาจศาลของสภาเมืองได้โดยตรง
- (3) ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นและลงคะแนนเสียงเกี่ยวกับการดำเนินการของสภาเมืองผ่านกระบวนการปรึกษาหารือได้โดยตรง
- (4) ประชาชนสามารถเสนอข้อเสนอแนะหรือข้อคัดค้านที่เป็นประโยชน์ในด้านต่าง ๆ กับสภาเมืองได้

ที่มา: UN, 2018

4. การสร้างแรงจูงใจ (Motivation)

กลไกการสร้างแรงจูงใจ (Motivation)

หน่วยงานภาครัฐสามารถดำเนินการเพื่อสร้างแรงจูงใจทั้งบุคลากรภายในและภายนอกองค์กร เพื่อให้เกิดการเปิดเผยข้อมูลและเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสิ่งต่าง ๆ ร่วมกัน เช่น

การกระตุ้น จูงใจ เพื่อโน้มน้าวให้เกิดการเปิดเผยข้อมูลและเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสิ่งต่าง ๆ ร่วมกัน การจูงใจให้ผู้ตามเกิดแรงบันดาลใจ ให้ความหมายและท้าทายต่องานที่กำลังรับผิดชอบอยู่ มีการแสดงออกซึ่งความกระตือรือร้น สร้างเจตคติที่ดีและการคิดในแง่บวก ผู้นำจะแสดงการอุทิศตัวหรือความผูกพันต่อเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกับผู้นำจะแสดงความเชื่อมั่นและแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจอย่างแน่วแน่ว่าจะสามารถบรรลุเป้าหมายได้ ผู้นำจะช่วยให้ผู้ตามมองข้ามผลประโยชน์ของตนเพื่อวิสัยทัศน์และการกิจขององค์การ ผู้นำจะช่วยให้ผู้ตามพัฒนาความผูกพันของตนต่อเป้าหมายระยะยาว ผู้นำจะสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้ตามผ่านความเป็นปัจเจกบุคคล และการกระตุ้นทางปัญญา เพื่อให้ผู้ตามสามารถผ่านพ้นกับอุปสรรคของตนเอง

การพัฒนาทักษะการทำงานอย่างมีส่วนร่วม เน้นการทำงานแบบเครือข่ายความร่วมมือ และการเปิดรับความคิดเห็นจากทั้งภายในและภายนอก ทักษะการจัดการภาวะวิกฤต รวมถึงทักษะการสื่อสารเพื่อสร้างความร่วมมือ

การจัดสวัสดิการและสิทธิพิเศษอื่น ๆ ไปจนถึงการมอบรางวัลสำหรับข้าราชการ ในการส่งเสริมให้เกิดภาวะผู้นำ หรือที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบนิเวศเพื่อสร้างเสริมภาครัฐระบบเปิดและการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมาย

การสื่อสารในเชิงบวก รวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีในการทำงาน และกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การรับฟังความคิดเห็นระหว่างกัน

รางวัล United Nations Public Service Awards

รางวัลแห่งองค์การสหประชาชาติที่มอบให้กับหน่วยงานภาครัฐที่มีความเป็นเลิศ
ในการพัฒนาปรับปรุงการให้บริการสาธารณะ นำไปสู่การบริหารราชการที่มีประสิทธิภาพ
สามารถตอบสนองต่อผู้ใช้บริการได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน

มุ่งเน้นการสร้างนวัตกรรม
การให้บริการภาครัฐ

ให้รางวัลแก่หน่วยงานภาครัฐที่มีความเป็นเลิศ
ในการพัฒนาการให้บริการสาธารณะ

สร้างแรงบันดาลใจให้ข้าราชการขับเคลื่อน
การสร้างนวัตกรรม

พัฒนาความเป็นมืออาชีพ
ในการให้บริการภาครัฐ

ยกระดับภาพลักษณ์ที่ดีในการ
ให้บริการสาธารณะ

รวบรวมและเผยแพร่
ต้นแบบการดำเนินงาน
ที่ประสบความสำเร็จ

เกณฑ์การพิจารณารางวัล UNPSA

สอดคล้องกับวาระการพัฒนา
ที่ยั่งยืน 2030

SUSTAINABLE
GOALS

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
มีความเชื่อมโยงและ
ความร่วมมือกันอย่างยั่งยืน

มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
เชิงนวัตกรรมที่เพิ่มประสิทธิภาพ
งานบริการภาครัฐ

มีการถ่ายทอดองค์ความรู้
สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการ
ดำเนินงานกับบริบทอื่น
หรือนำไปเป็นเป็นต้นแบบ
ในการเสริมสร้างนวัตกรรม
ให้แก่หน่วยงานภาครัฐอื่น

สร้างผลกระทบเชิงบวก
มุ่งเน้นแก้ไขประเด็นปัญหาที่สังคม
ให้ความสำคัญ

มีความยั่งยืนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

ก่อให้เกิดการเปลี่ยนผ่านงานบริการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ
มีความโปร่งใส เสมอภาค ทั่วถึง และเท่าเทียม

เป้าหมายนี้ถูกกำหนดให้เป็น DNA ของภาครัฐในการพัฒนาระบบราชการ
“เพื่อชีวิตที่ดีขึ้นของประชาชน”

ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของการพัฒนาอย่างยั่งยืนและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

รู้หรือไม่ สำนักงาน ก.พ.ร. ปรับเกณฑ์การพิจารณารางวัลเลิศรัฐให้สอดคล้องกับรางวัล UNPSA ในปี 2563
และหน่วยงานภาครัฐสามารถยกระดับการทำงานอย่างต่อเนื่อง ความเป็นมาตรฐานเทียบเท่าสากล จนได้รับ
รางวัล UNPSA บทพิสูจน์ความสำเร็จของผลการพัฒนาทั้งด้านสาธารณสุข การมีส่วนร่วม การพัฒนานวัตกรรม
ที่นำไปเป็นต้นแบบขยายผลการยกระดับการให้บริการประชาชนต่อไป

5. การสนับสนุนองค์ความรู้ และทรัพยากร (Knowledge and Resource)

การให้ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมแก่ประชาชน ผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ที่ประชาชนแต่ละกลุ่มเข้าถึงได้ง่าย เช่น เอกสารตีพิมพ์ วิทยุชุมชน การจัดนิทรรศการ จดหมายข่าว เว็บไซต์ เป็นต้น นอกจากนี้ ส่งเสริมให้ประชาชนได้รู้ระเบียบกฎหมาย และเข้าใจบทบาทหน้าที่ พัฒนาความรู้ความเข้าใจ เพิ่มขีดความสามารถ และเพิ่มโอกาสของภาคประชาสังคม และชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อการเป็นภาคีเครือข่าย และมีบทบาทร่วมทำงานกับภาครัฐในลักษณะหุ้นส่วนความร่วมมือได้อย่างเป็นรูปธรรม

- หน่วยงานควรมีการส่งเสริมการสร้างวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นภายในองค์กร โดยผู้นำควรมีการส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากรในการสร้างกระบวนการพัฒนาศักยภาพของตนเอง และเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ

- มอบโอกาสและจัดสรรทรัพยากรให้บุคลากรได้เรียนรู้และพัฒนาตามความต้องการของตนเอง
- การสนับสนุนองค์ความรู้ให้แก่ประชาชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ให้สามารถเรียนรู้เข้าใจระเบียบ/กฎหมาย เข้าใจบทบาทหน้าที่ เพิ่มขีดความสามารถ และเพิ่มโอกาสในการสร้างศักยภาพให้ชุมชนสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในพื้นที่ได้ด้วยตนเอง
- มีการจัดสรรทรัพยากรให้เพียงพอต่อการสร้างเสริมสภาพแวดล้อมในการมีส่วนร่วมที่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นการจัดเวทีการแสดงความคิดเห็น การเตรียมช่องทางในการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ผ่านระบบออนไลน์ ในลักษณะการสื่อสารแบบสองทาง (Two - way Communication)

ตัวอย่างความสำเร็จจาก
ต่างประเทศ

เมืองซองโด (Songdo) สาธารณรัฐเกาหลีใต้

เมืองซองโด (Songdo) เมืองศูนย์กลางการค้าเสรีที่เกิดจากการถมทะเล คือ ต้นแบบของเมืองที่มีการเชื่อมต่อระบบโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ บนอินเทอร์เน็ต มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนจากการประหยัดพลังงานในอาคาร ให้ความสำคัญกับการพัฒนาความปลอดภัย และการเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซองโดตั้งอยู่ห่างจากกรุงโซล เมืองหลวงของสาธารณรัฐเกาหลีใต้ไปราว 65 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 1,500 เอเคอร์ ทำเลของเมืองอยู่ในเขตธุรกิจสากล (International Business District : IBD) อันเป็นศูนย์กลางการค้าเสรีและธุรกิจระหว่างประเทศ พื้นที่มีลักษณะเป็นเกาะ เนื่องจากการถมทะเลโดดเด่นด้วยการสร้างเมืองใหม่ที่มีความทันสมัยด้วยความร่วมมือของบริษัทด้านเทคโนโลยีสื่อสารชื่อดังอย่าง CISCO ที่ทำหน้าที่พัฒนาเทคโนโลยีเครือข่ายของเมือง

เพื่อทำให้ซองโดเป็นเมืองต้นแบบของการเชื่อมต่อ (Connected Community) ที่ข้อมูลทุกอย่างได้รับการเชื่อมต่อเป็นเครือข่ายเดียวกันบนอินเทอร์เน็ต เช่น ระบบประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ การจราจร ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีการออกแบบภายใต้แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเน้นการเชื่อมต่อพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อการเข้าถึงด้านการขนส่ง การออกแบบการใช้พลังงานและโครงการในอาคารอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งพื้นที่โล่งและที่อยู่อาศัยต้องคำนึงถึงความปลอดภัยและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการเพิ่มพื้นที่สีเขียวภายในเมืองให้มีมากเกือบครึ่งหนึ่งของพื้นที่ทั้งหมด เช่นที่ Central Park สวนสาธารณะหลักของซองโด ซึ่งมีต้นแบบมาจากสวนสาธารณะชื่อเดียวกันในนครนิวยอร์ก Central Park เป็นสวนสาธารณะขนาดใหญ่ที่เป็นเสมือนปอดใจกลางเมือง มีเนื้อที่ราว 101 เอเคอร์ หรือประมาณร้อยละ 10 ของพื้นที่ทั้งหมดของซองโด (ปิยวรรณ กลิ่นศรีสุข, 2562)

6. การพัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐาน โดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Technology Innovation and Infrastructure Citizen Center)

เพื่อเอื้อให้เกิดการเปิดระบบราชการ และการมีส่วนร่วม โดยการมีนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเปิดเผยข้อมูล สร้างแพลตฟอร์มกลางในการดำเนินการเรื่องต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการเข้าถึงข้อมูล และการมีส่วนร่วมต่าง ๆ ได้อย่างเสรี โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ให้หน่วยงานเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาธารณะที่หน่วยงานจัดทำในรูปแบบและช่องทางดิจิทัล เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงและสามารถนำข้อมูลด้านต่าง ๆ ไปใช้ประโยชน์ได้

ภาครัฐควรมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัยมาใช้เพื่อยกระดับการบริหารจัดการภาครัฐให้มีความทันสมัยในรูปแบบของ e-Government เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของภาครัฐในการส่งมอบการบริการสาธารณะแก่ประชาชน รวมถึงการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ในการเปิดเผยข้อมูล เพื่อให้ประชาชนนำไปใช้ประโยชน์ และมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอย่างสม่ำเสมอ

โดยดัชนีประเมินการมีส่วนร่วมของประชาชนในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Participation Index) จัดทำโดยองค์การสหประชาชาติ เป็นดัชนีประเมินการมีส่วนร่วมของประชาชนในรัฐบาลดิจิทัลอันเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างความโปร่งใสและเพิ่มประสิทธิภาพให้กับภาครัฐ โดยกำหนดระดับการมีส่วนร่วมทางอิเล็กทรอนิกส์ไว้ทั้งหมด 3 ระดับ ประกอบด้วย

01

e-Information (Stage 1) การให้ข้อมูลดิจิทัลภาครัฐแก่ประชาชนและช่องทางการเข้าถึงข้อมูลสาธารณะต่อประชาชน ทั้งในรูปแบบที่ไม่ต้องขอหรือตามการร้องขอ ครบคลุมข้อมูลด้านนโยบาย กฎหมาย และข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

02

e-Consultation (Stage 2) การมีเครื่องมือออนไลน์ในการรับฟังความคิดเห็นของภาครัฐ เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมและเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบาย และการบริการสาธารณะ

03

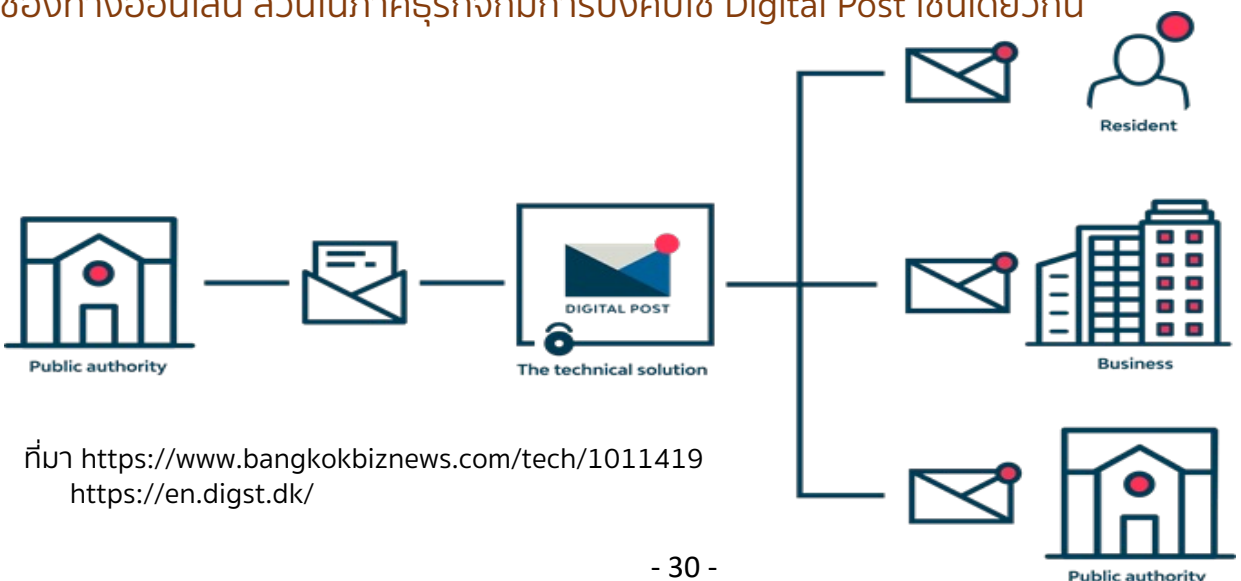
e-Decision-Making (Stage 3) การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมเสนอทางเลือกเชิงนโยบาย และมีส่วนร่วมในการพัฒนาการให้บริการ และการส่งมอบบริการที่ทันสมัยผ่านช่องทางดิจิทัล

ตัวอย่างความสำเร็จจากต่างประเทศ เดนมาร์ก

ประเทศเดนมาร์ก เป็นประเทศในแถบยุโรปที่มีค่าเฉลี่ยของการเป็น e-Government สูงสุดในภูมิภาคยุโรป และมีค่าเฉลี่ยในการเป็น e-Government สูงที่สุดจาก 193 ประเทศสมาชิกสหประชาชาติ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดติดต่อกันมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561

เดนมาร์กมีการจัดทำยุทธศาสตร์ด้านดิจิทัล มุ่งเน้นการเชื่อมโยงเทคโนโลยีเข้ากับระบบของหน่วยงานรัฐทั้งส่วนกลางและท้องถิ่น และริเริ่มโครงการต่าง ๆ ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ เดนมาร์กมีนโยบายที่ทำให้ประชาชนเข้าถึงบริการสาธารณะต่าง ๆ มากกว่า 100 รายการอย่างง่ายดายและปลอดภัย ผ่านการขับเคลื่อนโดย Digital Key ในชื่อ NemID ที่ใช้เข้าถึงบริการต่าง ๆ ทั้งของภาครัฐและภาคเอกชนในทุกแพลตฟอร์ม เปรียบเสมือนเป็นกล่องจดหมายที่ปลอดภัยในการสื่อสารระหว่างรัฐและประชาชนในประเทศ

เดนมาร์กมีการวางรากฐานที่ดีตั้งแต่เมื่อปี 2511 โดยให้ประชาชนทุกคนในเดนมาร์กลงทะเบียนในฐานข้อมูลกลาง หรือ Central Person Register (CPR) ก่อนเริ่มผลักดันเข้าสู่ระบบดิจิทัลในปี 2544 ซึ่งถือเป็นก้าวแรกของ e-Government ในเดนมาร์ก โดยได้มีการสร้างลายเซ็นอิเล็กทรอนิกส์สำหรับหน่วยงานทุกแห่งที่จำเป็นต้องใช้อีเมลในการทำงาน และเริ่มสื่อสารผ่านช่องทางดิจิทัลในที่ทำงาน จนนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในปี 2554 ที่กำหนดให้ประชาชนทุกคนต้องมี Digital Post ซึ่งเป็นช่องทางการสื่อสารระหว่างรัฐและประชาชนบนช่องทางออนไลน์ ส่วนในภาคธุรกิจก็มีการบังคับใช้ Digital Post เช่นเดียวกัน

ที่มา <https://www.bangkokbiznews.com/tech/1011419>
<https://en.digst.dk/>

เอสโตเนีย

จากดัชนีรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ แสดงให้เห็นถึงการพัฒนารูปแบบก้าวกระโดดของประเทศเอสโตเนีย โดยในปี 2018 ดัชนีรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศเอสโตเนียอยู่ในอันดับที่ 16 และในปี 2020 ดัชนีรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศเอสโตเนียอยู่ในอันดับที่ 3 ถือว่าเป็นการพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็วในระยะเวลาเพียงไม่กี่ปี เอสโตเนียถือเป็นประเทศที่มีขนาดเล็กในทวีปยุโรป มีประชากร 1.3 ล้านคน แต่กลับก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำในสังคมดิจิทัลได้อย่างรวดเร็ว

สำหรับระบบ e-Government ของเอสโตเนีย ถือได้ว่าเป็นระบบที่ดีที่สุดในโลกก็ว่าได้ เพราะข้อมูลภาครัฐมีการเชื่อมต่อกันอย่างสมบูรณ์และครอบคลุมในทุก ๆ ด้าน จึงนับว่าเป็นต้นแบบของอีกหลาย ๆ ประเทศทั่วโลก เอสโตเนียใช้เวลาพัฒนาระบบการทำงานของ e-Government ในประเทศถึง 17 ปี นับตั้งแต่ประกาศเอกราช มีการปรับปรุงการทำงานและการให้บริการของภาครัฐโดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการให้บริการ

ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการต่าง ๆ ของภาครัฐได้ง่ายผ่านเว็บไซต์ e-Government ของเอสโตเนีย และการให้บริการภาครัฐของเอสโตเนีย ร้อยละ 99 เป็นแบบออนไลน์ ตลอด 24 ชั่วโมง

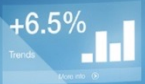
ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชาวเอสโตเนียเข้าถึงบริการของภาครัฐได้ง่ายมี 2 ประการ คือ 1) การส่งเสริมให้ประชาชน ทุกคนมีสิทธิขั้นพื้นฐานในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต โดยมีการสนับสนุนจากรัฐ ทำให้ทุกคน สามารถเข้าถึงเว็บไซต์บริการภาครัฐผ่านการยืนยันตัวตนด้วย e-ID 2) มีการนำเทคโนโลยีบล็อกเชนมาใช้เพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชน โดยข้อมูลทั้งหมดจะอยู่ในรูปแบบของดิจิทัลและประวัติทั้งหมดไม่สามารถถูกลบออกได้

GOVERNMENT ICT 2.0

7. การติดตามนโยบาย ของภาครัฐ (Monitor Policies)

การร่วมสร้างระบบติดตามและประเมินผล รวมทั้งรายงานความคืบหน้าของการดำเนินนโยบายของภาครัฐ เพื่อติดตามและตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐ ให้เป็นไปตามแผนการที่กำหนดไว้

CTMX	0.45	▲ +0.45%
FTR	-0.23	▼ -2.34%
CSCO	-1.01	▼ -1.89%
CHK	0.02	▲ +0.21%
AAPL	+2.55	▲ +2.55%
PPTO	-0.10	▼ -0.10%
AMZN	-0.10	▼ -0.10%
TSLA	-0.10	▼ -0.10%
AVGO	-0.10	▼ -0.10%
RI	-0.65	▼ -0.65%

หน่วยงานภาครัฐควรมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะภาคประชาชนในกระบวนการตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบงบประมาณ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการติดตามการดำเนินนโยบายของรัฐตั้งแต่ต้นทาง เช่น กำหนดนโยบาย การบังคับใช้ และตรวจสอบ ติดตามผลของการดำเนินนโยบาย ซึ่งมีความสอดคล้องกับการบริหารจัดการงบประมาณของรัฐอย่างมีประสิทธิภาพ

การกำหนดผู้รับผิดชอบและการติดตามประเมินผล เช่น การแต่งตั้งในรูปแบบคณะกรรมการ และมีกลไกการตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานจากภาคประชาชน เช่น คณะกรรมการทำงานร่วมกับภาคประชาชนในส่วนกลาง และในพื้นที่

การมีระบบติดตามแสดงสถานะการดำเนินการที่ตอบสนองต่อการรับฟังเสียงสะท้อนของประชาชน การเผยแพร่ข้อมูลที่สำคัญของภาครัฐ เช่น เว็บไซต์ ภาษีไปไหน ระบบการจัดการข้อร้องเรียนเรื่องภาษี โดยใช้เลขบัตรประชาชน ระบบการรับเรื่องและติดตามข้อร้องเรียน เป็นต้น

ตัวอย่างความสำเร็จจากต่างประเทศ สาธารณรัฐเกาหลีใต้

สาธารณรัฐเกาหลีใต้เป็นประเทศที่มีความเข้มแข็งในด้านกระบวนการงบประมาณแบบมีส่วนร่วมเนื่องจากมีกฎหมายสนับสนุนการดำเนินงานของท้องถิ่นหลายฉบับ โดยมีโครงการสำคัญ 3 โครงการ ได้แก่

- (1) ศูนย์รายงานความสูญเสียทางงบประมาณ (Budget Waste Report Center) โดยกระทรวงยุทธศาสตร์และการคลัง มีวัตถุประสงค์เพื่อให้งบประมาณถูกใช้อย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรายงานงบประมาณที่ไม่มีความจำเป็นหรือการสูญเสียงบประมาณ ด้วยการแสดงความคิดเห็นและเสนอแนวทางการใช้งบประมาณในระดับท้องถิ่นและรัฐบาลกลาง
- (2) สำนักงานคณะกรรมการตรวจสอบ (Board of Audit and Inspection, BAI) มีหน้าที่หลักในการตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตรวจสอบการจัดสรรงบประมาณของหน่วยงานรัฐว่าควรตรวจสอบองค์กรณีใดและการใช้จ่ายงบประมาณส่วนไหน และสามารถรวมตัวกันเรียกร้องให้ BAI ตรวจสอบโครงการและนโยบายต่าง ๆ เกี่ยวกับการตอบโจทยผลประโยชน์และความคุ้มค่าต่อสาธารณะของโครงการต่าง ๆ ได้ด้วยการเข้าชื่อร้องเรียน
- (3) หน่วยงาน National Assembly Budget Office (NABO) ทำหน้าที่สนับสนุนด้านข้อมูลให้กับสมาชิกนิติบัญญัติในการตัดสินใจด้านงบประมาณ โดยมีหน้าที่หลักในการวิเคราะห์ข้อมูลที่จำเป็นในกระบวนการงบประมาณ การวิเคราะห์แนวโน้มทางเศรษฐกิจและการใช้งบประมาณของประเทศ โดย NABO มีช่องทางที่เปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมผ่านการทำประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากประชาชนเพื่อรับทราบแนวโน้มหรือความต้องการด้วย

ประเทศฟิลิปปินส์ ปฏิรูปการบริหารจัดการประเทศในหลายด้านเพื่อยุติปัญหาการคอร์รัปชัน และขจัดปัญหาความยากจนในประเทศผ่านกลไกความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการงบประมาณในระดับท้องถิ่นและส่วนกลาง โดยมีกระบวนการดำเนินงานสองระดับ ดังนี้

ระดับภาครัฐ เช่น (1) การจัดตั้ง The Cabinet cluster on Good governance and Anticorruption (CGAC) เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการผลักดันให้เกิดการมีส่วนร่วม ความโปร่งใสและสร้างความไว้วางใจจากประชาชนต่อหน่วยงานภาครัฐ โดยให้ความสำคัญกับมาตรการตรวจสอบและติดตามการดำเนินงานของภาครัฐอย่างมีส่วนร่วม เพื่อการจัดสรรทรัพยากรที่เป็นธรรม และสร้างความโปร่งใสในการให้บริการประชาชน (2) การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาคประชาสังคม โดยมุ่งพัฒนารัฐบาลเปิด ส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลและสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมทุกกลุ่ม ในกระบวนการกำหนดนโยบายทั้งระดับท้องถิ่นและนโยบายระดับประเทศ และ (3) นโยบายการเปิดเผยข้อมูล (Full Disclosure Policy, FDP) กำหนดให้หน่วยงานภาครัฐในระดับท้องถิ่นต้องเปิดเผยข้อมูลงบประมาณและแนวทางการใช้งบประมาณของหน่วยงานให้ประชาชนรับทราบ

ระดับภาคประชาชน มีเครื่องมือและแนวปฏิบัติที่สำคัญสำหรับการปฏิรูปการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในระดับท้องถิ่น เช่น (1) การติด “ตราการจัดการที่ดี” (Seal of Good housekeeping, SGH) เพื่อรับรองความโปร่งใสและส่งเสริมกลไกการมีส่วนร่วมของภาคสังคมในการติดตามและตรวจสอบงบประมาณของหน่วยงานภาครัฐระดับท้องถิ่น (2) ข้อตกลงการมีส่วนร่วมทางงบประมาณ (Budget Partnership Agreements) เพื่อให้ภาคประชาสังคมมีบทบาทในการเสนอและจัดสรรงบประมาณให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น จากการตรวจสอบและคัดกรองโครงการโดยภาครัฐ (3) การจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมระดับรากหญ้า (Grassroots Participatory Budgeting) เป็นการจัดทำงบประมาณในระดับท้องถิ่นแบบล่างขึ้นบนเพื่อลดอิทธิพลของนักการเมืองท้องถิ่นในการตัดสินใจเชิงนโยบายและส่งเสริมบริการของหน่วยงานภาครัฐต่อผู้ยากไร้ (4) โครงการการตรวจสอบงบประมาณโดยประชาชนมีส่วนร่วม (Citizen Participatory Audit Project) เป็นกระบวนการตรวจสอบการใช้งบประมาณของภาครัฐแบบมีส่วนร่วมขององค์กรภาคประชาสังคมและสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ทำให้การตรวจสอบมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

8. การสร้างวัฒนธรรมองค์กร (Organizational Culture)

การปรับทัศนคติ (Mindset) ของข้าราชการในเรื่องการเปิดเผยข้อมูลและสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้น เปิดใจกว้าง ยอมรับการเปลี่ยนแปลง และพร้อมยอมรับสิ่งใหม่ โดยต้องมีการกำหนดจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ซึ่งรวมถึงการสื่อสาร และกิจกรรมที่ต่อเนื่องภายในองค์การ เพื่อให้เกิดการสร้างวัฒนธรรมการเปิดเผยข้อมูล และการมีส่วนร่วม

วัฒนธรรมองค์กร (Organizational Culture) ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ที่แสดงถึงความเป็นตัวตนขององค์กร และเป็นตัวกำหนดแนวทางร่วมกันระหว่างบุคลากรในองค์กร เพื่อให้มีแนวทางที่ชัดเจน สำหรับปฏิบัติงานและขับเคลื่อนองค์การไปสู่เป้าหมายได้อย่างประสบความสำเร็จ ซึ่งวัฒนธรรมองค์กรส่งผลต่อทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ และพฤติกรรมของบุคลากรในองค์กรอีกด้วย ด้วยเหตุนี้ วัฒนธรรมองค์การจึงถือเป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบที่ควรให้ความสำคัญในการพัฒนาไปสู่การสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการบริหารภาครัฐระบบเปิดและการมีส่วนร่วม

กรอบแนวคิด Recommendation of the Council on Public Service Leadership and Capability โดย OECD

03

การพัฒนาองค์กรเพื่อให้ตอบสนองและปรับตัวกับความท้าทายและการเปลี่ยนแปลง การออกแบบกระบวนการสื่อสารระหว่างภายในและภายนอกองค์กรให้มีประสิทธิภาพ เพื่อใช้สำหรับการแลกเปลี่ยนข้อมูลและองค์ความรู้ที่สำคัญในการพัฒนาองค์กร ส่งเสริมให้มีการสื่อสารระหว่างบุคลากรและผู้บริหารระดับสูงอย่างต่อเนื่อง

02

การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ (Skilled and effective public servants) สิ่งสำคัญที่จะทำให้คุณค่าและเป้าหมายขององค์กรประสบความสำเร็จได้ คือ การมีบุคลากรที่มีความสามารถและมีทักษะที่สอดคล้องกับคุณค่าและเป้าหมายขององค์กร

01

การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมการบริหารภาครัฐระบบเปิดและการมีส่วนร่วมนั้น เริ่มต้นจากการกำหนดคุณค่าและเป้าหมายขององค์กรอย่างชัดเจน โดยคุณค่าและเป้าหมายเหล่านั้นควรมาจากการตกลงร่วมกันของบุคลากร คณะผู้บริหารและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อให้เกิดความเข้าใจและมองเห็นเป้าหมายของการปรับเปลี่ยนองค์กรในอนาคต

สิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์ เป็นอีกหนึ่งประเทศที่ประสบความสำเร็จในการปฏิรูปวัฒนธรรมองค์กรของระบบราชการ โดยเริ่มจากการจัดตั้งหน่วยงาน Public Service for the 21st Century (PS21) เพื่อส่งเสริมการสร้างวัฒนธรรมของระบบราชการที่พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม โดยมุ่งเน้นให้ข้าราชการได้มีส่วนร่วมปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กร เช่น

- (1) โครงการ Staff Suggestion Scheme (SSS) เปิดโอกาสให้ข้าราชการนำเสนอแนวคิดในการพัฒนาระบบราชการได้อย่างอิสระ จากข้อมูลสถิติพบว่าในปัจจุบันมีการนำเสนอแนวคิดต่าง ๆ มากกว่า 520,000 แนวคิดต่อปี และ 60% ของแนวคิดทั้งหมดสามารถนำไปประยุกต์ให้เกิดเป็นโครงการที่สามารถพัฒนาได้จริง
- (2) โครงการ Work Improvement Team (WIT) เปิดโอกาสให้ข้าราชการจัดตั้งคณะทำงานของตนเองเพื่อลงมือทำโครงการสำหรับแก้ไขปัญหาต่าง ๆ โดยมอบอำนาจในการตัดสินใจได้อย่างเต็มที่
- (3) โครงการ The annual PS21 Excellence in Continuous Enterprise and Learning (ExCEL) Awards and Convention จัดประกวดการคิดค้นโครงการนวัตกรรมของแต่ละหน่วยงาน

โดยการจัดโครงการดังกล่าวถือเป็นการส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมที่เน้นการขับเคลื่อนนวัตกรรมในองค์กร และเป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับข้าราชการให้มีความมุ่งมั่นเกิดแรงบันดาลใจในการปฏิบัติงานผ่านการให้รางวัลพิเศษ หรือการติดประกาศชื่นชมผ่านสื่อต่าง ๆ นอกจากนี้ หน่วยงาน PS21 ยังมีการตั้งเป้าหมายในอนาคตด้วยการส่งเสริมนโยบาย Digital Government ผ่านการปฏิรูปการให้บริการของหน่วยงานราชการให้มีความทันสมัยมากขึ้น ด้วยการพัฒนาแอปพลิเคชันสำหรับการให้บริการแก่ประชาชน ส่งเสริมให้ภาคประชาสังคมและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานมากขึ้น เช่น การพัฒนาและปรับปรุงกฎหมายต่าง ๆ และเตรียมความพร้อมให้กับข้าราชการในการพัฒนาทักษะต่าง ๆ เพื่อให้พร้อมกับความเปลี่ยนแปลงและความท้าทายที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.)
59/1 ถนนพินธุโลก แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทร. 0-2356-9999 อีเมล saraban@opdc.go.th.